

เทศน์เช้า วันที่ ๖ เมษายน ๒๕๔๘

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เราเกิดเป็นมนุษย์ไง เกิดเป็นมนุษย์ เห็นไหม เกิดเป็นมนุษย์ มนุษย์ยอมรับกัน มนุษย์จะยอมรับกันแต่ความดี ถ้าคนที่มีความดีกับเรา มนุษย์จะยอมรับคุณงามความดี องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกไว้ ว่ามนุษย์เกิดมาถือว่าเป็นสัตว์ประเสริฐ แต่เวลาความอริสรีภาพ สัตว์มันมีเสรีภาพกว่า เพราะมันเป็นไปตามสัตว์ของมัน คุณดูเวลาเขาฉีกบัตรทิ้ง เห็นไหม เขาฉีกบัตรทิ้ง เขาบอกเขาเกิดเป็นมนุษย์ สิทธิของความเป็นมนุษย์ติดมากับตัว แล้วเขาจะบังคับให้ใช้สิทธิของเราไง นี่สิทธิของมนุษย์

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราเกิดเป็นมนุษย์เรามีสิทธิของเรา แล้วถ้าเป็นมนุษย์ล่ะ? ถ้ามนุษย์เป็นคนดี คุณงามความดีอันนี้มันจะทำให้เรายอมรับกัน คุณงามความดีนะ แต่ถ้าเป็นอกุศลล่ะ? เราจะไม่ยอมรับความเป็นอกุศลใช่ไหม? เพราะมันเป็นอกุศล สิ่งที่เรายอมรับเรายอมรับแต่คุณงามความดีของคน แล้วคุณงามความดีมันมาจากไหนล่ะ? คุณงามความดีมันมาจากศีลธรรมในศีลธรรม จริยธรรม ถ้ามีศีลธรรมจริยธรรมนะ การกระทำของเราจะเป็นคุณงามความดีทั้งหมด

การกระทำของเราเป็นคุณงามความดีตรงไหนล่ะ? ตรงที่ว่าขณะที่ทำไปมันเป็นคุณงามความดีจากภายใน ถ้าเป็นคุณงามความดีจากภายนอกมันเป็นการประชาสัมพันธ์ เห็นไหม โลกเขาทำคุณงามความดีกัน เขาทำคุณงามความดีเพื่ออะไรล่ะ? เพื่อเอาชนะคะคานกัน สิ่งที่เขาชนะคะคานกัน อันนั้นเป็นเรื่องของโลกนะ คุณดูเวลาครูบาอาจารย์ของเราบอกเลย เวลาธรรมะนี้ครูบาอาจารย์ของเราไม่มีมือธรรมในหัวใจเลย มันออกไปเป็นธรรมล้วนๆ ไซ้ไหม? นี่ธรรมเหนือโลก

แต่ว่าโลกจะรับหรือไม่รับอีกเรื่องหนึ่ง โลกเขาจะรับของเราหรือไม่รับของเรา นี่การแสดงออกไป แสดงธรรมออกไป แต่โลกมันเป็นความเห็นของเขา ถ้าเป็นความเห็นของเขา เขาก็คิดของเขา เขาก็บิดเบือนของเขา ความบิดเบือนของเขา อันนั้นแหละมันเป็นสิ่งที่ว่ามันไม่

สะอาดบริสุทธิ์ เวลาหลวงปู่มั่นบอกไว้เลย เห็นไหม ทองคำที่บริสุทธิ์ ทองคำบริสุทธิ์คือว่าธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบริสุทธิ์ ไปสถิตในหัวใจของเรา

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าจิตใจของเราสกปรก สิ่งที่เป็นธรรมะขึ้นมามันก็สกปรกเหมือนกัน แต่ถ้าจิตใจเราสะอาด ถ้าใจสะอาด คุณงามความดีเกิดตรงนี้ มนุษย์ยอมรับกันตรงนี้ เวลาเจ้าชายสิทธัตถะเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาเป็นมนุษย์แล้วออกแสวงหาโมกขธรรม สิ่งที่เป็นมนุษย์ มนุษย์จะแสวงหาสิ่งใดก็ได้ แล้วมนุษย์เกิดขึ้นมา เห็นไหม นี่สิ่งที่เกิดขึ้นมาแล้วมันต้องพลัดพรากจากไป เราเกิดมาเพื่อจะจมกับมันหรือเกิดมาเพื่อจะแยกออกจากมันไป เกิดมาเพื่อจะเข้าใจความเป็นไปของชีวิต แล้วก็วางชีวิตนี้ตามความเป็นจริง

คนเกิดมาทุกคนต้องเกิด แล้วมันก็ต้องตายไปโดยธรรมชาติของมัน นี่ช่วงชีวิตหนึ่งเราทำคุณงามความดีของเรา หรือเราทำบาปอกุศลนี้มันเป็นคนที่จะเลือกนะ แล้วเวลากิเลสมันบอกเลยว่าชาตินี้มีอยู่ชาติเดียว การเกิดและการตายนี้ไม่มี ถ้าการเกิดและการตายไม่มี อย่างนั้นพระโพธิสัตว์มาจากไหนล่ะ? องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะเกิดมาแบบว่า เกิดมาเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเลยหรือ?

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต้องสร้างสมบุญญานุการมา ถึงจะมาตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเวลาตายไป พวกเราเวลาตายไปปฏิเสธว่ามันไม่มี แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาตายไป เห็นไหม บอกว่า “ชาตินี้ชาติสุดท้าย จะไม่มีการเกิดและการตายอีก” เพราะอะไร? เพราะการมาชำระสะสางกิเลสในปัจจุบันนี้ไง

ถ้าการชำระสะสางกิเลสในปัจจุบันนี้ กิเลสมันอยู่ที่ไหนล่ะ? กิเลสมันอยู่ที่ในหัวใจของเรา นะ ถ้ากิเลสที่อยู่ในหัวใจของเรา เราเป็นผู้ที่เลือกใช้ชีวิตของเรา ถ้าเลือกใช้ชีวิตของเรา คุณสิโลกเขาบอกว่าเขามีความสุขของเขา ใครก็คิดว่ามีความสุขของเขา แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกไว้แล้วในพระไตรปิฎกนะ “ในสโมสรสันนิบาตทุกดวงใจว่าแห้ว”

สิ่งที่ว่ามีความสุขๆ มันเป็นว่าเขาเพลิดเพลิน เขาหลงลืมตัวไป ถ้าเขาลืมตัวไป ถ้าเขาได้สติเมื่อไหร่ เวลาเรากลับไป นี่เวลาเราไปไหนก็แล้วแต่ เรากลับไปที่บ้านเรา เราจะมีความสุขไหม? แต่เวลาครูบาอาจารย์ของเราออกวิเวก เวลาเราไปอยู่ในป่าในเขา ทำไมเราไปอยู่ในที่วิเวกล่ะ? ที่วิเวกมันเป็นที่สงบสงัดใช่ไหม? เวลาเรากลับบ้านของเราก็เหมือนกัน เวลาเราไปสโมสร

สันนิบาตเรามีความคลุกคลีกันไป เราก็เพลิดเพลินในชีวิตของเรา แต่เวลาเรากลับมาในที่อยู่ของเรา มันเป็นเรื่องของคน มันเป็นเรื่องของตัวเอง

นี่ก็เหมือนกัน เวลาออกประพฤติปฏิบัติเราก็ต้องไปตัวเราเอง เราบอกเลยว่าเวลาอยู่ในสังฆมเราต้องมีการแยกแยะ ต้องทันสังคม มนุษย์เป็นสัตว์สังคม ต้องอยู่ด้วยกัน ต้องอาศัยกัน แต่การอาศัยกันมันก็มีความพึ่งพาอาศัยกัน มันก็มีความอบอุ่นใจ แต่เวลาเราแยกออกมา เห็นไหม แยกออกมาเราจะว่าเหว้ไหม? เราว่าเหว้ของเรานะ คุณดูเด็กมันคิดเพื่อน มันต้องไปอยู่กับเพื่อนของมัน วันๆ หนึ่งจะไปหาเพื่อนของมัน เพราะอะไร? เพราะมันคลุกคลีในนั้น เวลามนุษย์ใจแตก เวลาอุปสรรคเปลี่ยนเสียงเป็นต่างๆ เสียงสีที่ไหนจะไปสภาวะแบบนั้น นี่เวลาใจเขารั่วใจ

แต่ถ้าใจเราปกติ นี่ถ้าใจเขารั่ว เวลาเขาไปอยู่โดยปกติของเขา เขาจะว่าเหว้ของเขา แต่ถ้าจิตใจเราเป็นธรรม ยิ่งสงบเท่าไรยิ่งมีความสุขขนาดนั้นนะ ถ้าเราหลบเราสงบของเรา นี่ความสงบมันเกิดมาสภาวะแบบนั้น นี่คุณงามความดีเกิดจากที่นี้ ถ้าคุณงามความดีเกิดจากที่ใจ ใจมันต้องมีการพัฒนา ใจมันต้องมีการตัดแปลง เวลาเราฝืนใจเรา ถ้าเราไม่ฝืนใจของเราเลย เราปล่อยตามใจของตัวเอง เพราะใจทุกคนมีกิเลส กิเลสตัดหาความทะยานอยากมันต้องการความสะดวกสบายของมัน มันคิดว่าสะดวกสบายนะ มันแสวงหาไม่มีสิ่งใดสบายเลย

คนเรา เห็นไหม เวลาอาบเหงื่อต่างน้ำ เวลาตรากตรำ เราว่าเราต้องบริหารจัดการ เรามีความทุกข์มาก เราอยากจะอยู่สุขสบาย คนที่อยู่สุขสบายเวลามันอยู่เฉยๆ มันก็เบื่อหน่ายนะ เพราะอะไร? เพราะความอภิลักขิต คุณผู้เฒ่าสิ เวลาผู้เฒ่านี้ไม่ไถ่ฝั้ว เวลาไม่ไถ่ฝั้วคิดถึงลูกคิดถึงหลาน คิดถึงไปหมดเลยเพราะไม่ไถ่ฝั้ว แต่ถ้าเราทำใจของเราไว้ได้ล่ะ?

ความเข้าใจของเรานะ ถ้าคนเข้าใจสิ่งต่างๆ มันจะไม่มี ความลังเลสงสัยสิ่งใดเลย แต่ถ้ามีความลังเลสงสัย เห็นไหม นี่เรื่องของเร เรื่องความรู้สึกรของเรานะ เวลาเราไปหาครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์ของเราเอาความรู้สึกรของเรามาสอนเรานะ ความรู้สึกรของเรา เราเองเราไม่เข้าใจ เรื่องส่วนตัวของเราเลย เหมือนเราไปหาหมอ เราเป็นโรคภัยไข้เจ็บเราไม่รู้หรือ ต้องไปหาหมอวินิจฉัย

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าครูบาอาจารย์ฝึกฝนมาแล้วจากจิตดวงนี้ จิตดวงนี้ท่านได้ฝึกฝนมาแล้วนะ นี่จิตดวงหนึ่งสู่จิตดวงหนึ่ง เพราะอะไร? เพราะจิตดวงนี้มันสกปรกมา ถ้าไม่สกปรกมา มันเกิดไม่ได้หรือ คนที่เกิดมานี้มีวิชาทั้งนั้นเลย วิชาพาให้ใจนี้เกิด เพราะวิชาเป็นพลัง

ขับเคลื่อน พลังขับเคลื่อนของโลกนะ ถ้าเป็นวิชาละ? วิชาเป็นพลังขับเคลื่อนของธรรม เวลาขับเคลื่อนของธรรม เช่น เรามาวัดมาวาเรามาฟังธรรม นี่พลังขับเคลื่อนของธรรม นี่มันเป็นมรรค สิ่งที่ว่าถ้าเป็นเรื่องของกิเลสเราพลังขับเคลื่อนไม่ได้ มันเป็นความอยากๆ

ความอยากที่ทำให้คุณงามความดีเป็นความอยากที่ดี เช่น เราดูพ่อแม่ของเรา เราอุปัฏฐากพ่อแม่ของเราเป็นความดีไหม? เป็นความดีแน่นอน แต่ถ้าบอกว่าเป็นการของสังคัมใหม่? มันก็เป็นการของสังคัม แต่อันนี้เป็นการศึกษาใจ ถ้าเราเกิดมาเราอุปัฏฐากพ่อแม่ของเราเพราะอะไร? เพราะมันมีบุญมีคุณใจ พ่อแม่เป็นแดนเกิด ถ้าเกิดขึ้นมาเราฝึกฝนขึ้นมาสภาวะแบบนี้ นี่เวลาพ่อแม่ของเรา

คุณครูบาอาจารย์ของเราสิ ทำไมถือนิสสัยครูบาอาจารย์มาตลอด ครูบาอาจารย์องค์แรกของโลกคือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่หลวงปู่มั่นเราเวลาตรัสรู้ธรรมขึ้นมา เวลาไปหาหลวงปู่เสาร์ อุปัฏฐากหลวงปู่เสาร์เพราะอะไร? นี่มันเป็นวัตรปฏิบัติ มันเป็นเรื่องดำเนิน คนเราไม่มีเรื่องดำเนินมันจะเอาอะไรดำเนิน เวลาเราจะกินอาหารเราต้องมีภาชนะ ถ้าไม่มีภาชนะไปใส่อาหารเราจะเอาอะไรไปใส่มากิน

นี่ก็เหมือนกัน ใจมันรู้ ใจมันเหมือนอากาศ เหมือนน้ำ มันไปในอากาศแล้วจะเอาอะไรไปจับต้องมัน เห็นไหม ว่าจิตนี้เป็นนามธรรมๆ มันมีศีลเป็นสิ่งที่ขอบเขตของมัน มีสติจับต้องมัน เวลาจิตสงบเข้ามามันก็จับต้องของมัน นี่อุปัฏฐากพ่อแม่ อุปัฏฐากใจของเรา พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน คือใจของเรา เวลาอุปัฏฐากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม “ผู้ใดทำเหมือนเรา อยู่ไกลขนาดไหน ทำเหมือนเราเหมือนกับอยู่ใกล้เรา ผู้ใดจับชายจิวรอยู่ แล้วเราไม่ประพฤติปฏิบัติมันก็เหมือนอยู่ไกล”

นี่ก็เหมือนกัน อยู่ในบ้านด้วยตัวเอง พ่อแม่ของเราเราดูแลของเราไหม? พ่อแม่ของเราเวลาเราอภัยสยแค่ๆแค่ๆแค่ๆ มันมีความอบอุ่นใจ ความอบอุ่นอย่างนี้มันเป็นเรื่องของโลก แล้วเวลาจะพลัดพรากจากกันนะ คุณดูเวลามองด้วยสายตาสี สายตาเราประสพกัน เราต้องพลัดพรากจากกันมันอาลัยอาวรณ์ไหม? สิ่งนี้อาลัยอาวรณ์นี้มันต้องพลัดพรากจากกัน แล้วเรื่องอย่างนี้มันเป็นเรื่องของวิญญูะ เรื่องของวิญญูะคือการเกิดและการตายสภาวะแบบนี้ มันจะมีตลอดไป

มีการเกิดก็ต้องมีการตาย มันเกิดแล้วต้องตายทั้งหมด เว้นไว้แต่ตายแล้วไม่เกิด ถ้าไม่เกิดมันก็ไม่ตาย ถ้ามันมีการเกิดนะมันต้องพลัดพรากอย่างนี้ ของสิ่งใดมีต้องพลัดพรากทั้งหมด ถ้า

สิ่งที่พลัดพราก ถ้าเราทำความเข้าใจกับมัน เห็นใหม่ พลัดพรากก็พลัดพรากกันที่ดี เราคิดถึงเวลา
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอน “อทาสิเม อกาสิเม อย่าร้องไห้ อย่ารำพึง อย่าเสียใจต่อกัน
ให้ทำคุณงามความดีและอุทิศส่วนกุศลถึงกัน”

ทำคุณงามความดีไป เราทำคุณงามความดีก็ความดีเพื่อเรา ถ้าเราทำความดีเพื่อเราทั้งหมด
สังคมมันมีความร่มเย็นเป็นสุขทั้งหมดเลย ทุกคนเป็นคนดี ทุกคนเห็นว่าทำคุณงามความดีกับ
สังคม สังคมจะเร่าร้อนไปที่ไหนล่ะ? แต่นี้ทุกคนมันทำความดีใหม่ล่ะ? นี่สัตว์สังคม สภาวะ
สังคม สังคมเป็นสภาวะแบบนั้น แล้วเราเกิดในสภาวะสังคมแบบนี้ สภาวะสังคมมันก็ต้องมีขาว
และดำตลอดไป สังคมทุกสังคมต้องมีคนดีและคนเลวปนกันไป เราก็คัดเลือกของเรา เราก็จะ
คัดเลือกของเรา เห็นใหม่ สิทธิเสมอภาคของเรา

ถ้าเรามีสิทธิของเรา ความเป็นมนุษย์ มนุษย์นี้สำคัญมาก เพราะมนุษย์ร้ายกว่าสัตว์ เห็น
ใหม่ ครูบาอาจารย์ท่านบอกว่ายักษ์หุสึ้นมันทำลายกันทุกคน มันทำลายไปทั้งหมดถ้ามันคิดของ
มัน แต่ถ้ามนุษย์คิดถึงคุณงามความดีล่ะ? องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นมนุษย์ ทำไมสอน
เทวดา สอนอินทร์ สอนพรหมล่ะ? สอนได้หมดเพราะอะไร? เพราะมนุษย์ก็มีหัวใจ มีความรู้สึก
คนตายแล้วไม่มีหัวใจนะ คนมีหัวใจเย็นร้อนอ่อนแข็งเรามีความรู้สึก

เรามีความคิด เรามีความรู้สึก เห็นใหม่ เวลาเทศนาว่าการให้มนุษย์ฟังมันต้องเป็นเสียง
ออกมาโอษฐ์ ออกจากปาก เสียงออกไปกระทบหูวิญญาณถึงรับรู้ แล้วเวลาเทศนาว่าการเทวดา
อินทร์ พรหมล่ะ มันภาษาใจ นึกเอา นึกในใจเทวดารู้หมด นึกเอา เรานึกอะไร เวลาเทวดา อินทร์
พรหมมา อยากฟังเทศน์ข้อไหน? อยากจะฟังอะไร เขาจะตอบมา มันเป็นความรู้สึกอย่างนี้ มัน
ไม่ต้องใช้เสียงเลย

สิ่งที่ใช้เสียงเพราะเทวดา อินทร์ พรหมก็มีใจเหมือนกัน มนุษย์ก็มีใจเหมือนกัน สัตว์ก็มี
ใจเหมือนกัน สัตว์นรกก็มีใจเหมือนกัน ใจมันเวียนตายเวียนเกิดสภาวะแบบนี้ สิ่งที่ใจพาเวียน
ตายเวียนเกิด สิ่งนี้มันพัฒนาได้ ถ้ามันพัฒนาเราจะพัฒนาขนาดนี้ถ้าเราพัฒนา อาศัยชีวิตมนุษย์มี
สติสัมปชัญญะอย่างหนึ่ง ถ้าอาศัยชีวิตมนุษย์มีสติสัมปชัญญะใช้ใหม่? ถ้ามีธรรมมันมีความ
สำนึกนะ ถ้ามีสำนึกเราจะไม่ทำความเดือดร้อนให้ใครเลย

ใครจะทำความเดือดร้อนขนาดไหนมันเรื่องของเขานะ ใครสร้างกรรม คนนั้นเอากรรม
ไป ใครสร้างบุญกุศล คนนั้นเอาบุญกุศลไป เราแค้นอุโมทนาไปกับเขา เราก็ได้บุญกุศลไปกับเขา

แล้ว เห็นไหม ถ้าเราอนุโมทนาไปกับเขา เห็นแก่การที่เขาทำลายสังขม เราจะไปกับเขา อันนั้นก็ เป็นบาปอกุศลของเรา มันเป็นกระแส ถ้าทำบุญทำกรรมร่วมกันมา มันจะมีความสัมพันธ์กันมา มันจะมีความพอใจต่อกัน

ความพอใจต่อกันเหมือนกับสิ่งที่ชอบ ชมรมต่างๆ เขาชอบสภาวะของเขา จิตมันก็ชอบ สภาวะแบบนั้น แต่ถ้าเวลาจิตมันถึงที่สุดของมันออกมาแล้วมันจะเป็นเอกเทศของตัวเอง ทุก สิ่งทุกอย่างต้องยืนโดยตัวของตัวเอง มนุษย์ต้องรักษาตัวเอง มนุษย์ต้องเอาตัวเองรอดให้ได้ ถ้า จะเอาตัวรอดให้ได้มันจะอยู่ที่ไหนล่ะ? มันก็อยู่ที่ใจของตัว นี่เอกัคคตารมณัจจิตตั้งมัน จิตตั้งมันนี่ เป็นแค่ทำความสงบของใจเข้ามาเท่านั้นนะ ถ้าจิตมันสงบเข้ามามันจะเห็นถึงตัวของมันเอง คุณ เวลาทำความสะอาดในบ้านเราสิ เราต้องทำความสะอาดในบ้านเรา บ้านเราถึงสะอาดใช่ไหม?

นี่ก็เหมือนกัน ใจของเราจะสะอาดขึ้นมาเราต้องทำของเราขึ้นมา มันมาจากไหนล่ะ? มัน จะมาจากความสำนึกเรานี้แหละ เราสำนึกรู้จักตัวเราเอง เราก็มีความตั้งมั่นของเราขึ้นมา สติมันก็ กลับมา เห็นไหม คุณเวลาเราคิดต้องการสิ่งใด เราต้องคิด เราต้องจินตนาการ แล้วเราต้อง แสวงหาสิ่งนั้นถึงเป็นประโยชน์ของใจใช่ไหม?

นี่ก็เหมือนกัน นี่สิ่งที่จะแสวงหามาจากไหนล่ะ? ก็มาจากใจอันนี้มันออกไป เห็นไหม แล้วสิ่งนี้มันมาจากไหนล่ะ? มันก็มาจากตัวภวาสวะ ตัวจิต ตัวภพนั้น นี่มันจะย้อนกลับมาตรงนี้ ไง ถ้าสงบเข้ามามันถึงเอกัคคตารมณัจจิตตั้งมันอย่างนี้ ถ้าจิตตั้งมันอย่างนี้ปัญญามันจะเกิด มัน ชำระอย่างนี้ ถ้าปัญญาชำระอย่างนี้ โลกนอกโลกใน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารู้แจ้งโลก นอกและโลกใน

โลกนอกคือสังขมของโลก โลกคือสัตว์มนุษย์ เพราะมีเราถึงมีโลก สิ่งต่างๆ มีเราทั้งหมด เลย เพราะมีเรารับรู้ เห็นไหม เราตายไปโลกก็อยู่อย่างนี้ โลกก็จะหมุนไปสภาวะแบบนี้ จะวิฤติ ขนาดไหน จะรุ่มเย็นเป็นสุขขนาดไหน มันก็เป็นสภาวะแบบนี้ เพียงแต่คนมีบุญมาเกิด คนมี บาปอกุศลมาเกิด เกิดอย่างหนึ่งมันก็ทำให้โลกนี้เราร้อนไปประสามัน

โลกใน นี่จิตตัวนี้ปฏิสนธิจิตมันจะเกิดตลอดไปมันเป็นโลกใน โลกความทุกข์ โลก ความสุข โลกความจินตนาการ โลกต่างๆ จะเกิดในโลกนี้ ถ้ารู้แจ้งโลกนี้ โลกนี้สำคัญกว่านะ เพราะโลกนี้มันเป็นสมบัติของเรา โลกนอกมันอยู่ที่สภาวะต่างๆ เราไม่สามารถจะทำมันได้ เรา ไม่สามารถจะแก้ไขได้ เพราะอะไร? เพราะสภาคกรรม กรรมร่วมของสัตว์โลก โลกเกิดมาอย่าง

นี้ สภาวะของกรรมก็ทำอย่างนั้นไป แต่ถ้าใจของเราที่เราควบคุมได้นะ ถ้าเราควบคุมใจของเราได้ เราทำของเราได้ นี่สมบัติของเราอยู่ตรงนี้

อดตา หิ อดตโน นาโถ ตนเป็นที่พึงแห่งตน ถ้าตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ตนต้องแก้ไขตน ถ้าตนแก้ไขตน ตนจะประเสริฐ ชนาศึกหมิ่นแสนสร้างเวรสร้างกรรม ชนะใจตัวเองนี่ประเสริฐที่สุด แล้วก็ชนะใจตัวเองมันเป็นสิ่งที่ละเอียดอ่อน เราว่าเราชนะนี้เรากดไว้เฉยๆ เวลาตั้งสติกดไว้เฉยๆ นี่หันทับหญ้าไว้ มันไม่มีปัญญาตัดนะ สติจับ ปัญญาตัด ตัดอย่างไร? ตัดสภาวะแบบใด? นี่ธรรมประเสริฐอย่างนี้ โลกอาศัยเป็นที่อยู่ สัปปายะ ๔ อาหารเป็นสัปปายะ หมูกณะเป็นสัปปายะ สถานที่เป็นสัปปายะ

นี่ก็เหมือนกัน โลกคราวที่ว่าครูบาอาจารย์ของเราขึ้นมาเชิดชูศาสนา มันจะมีการตื่นตัวในการประพฤติปฏิบัติ เห็นไหม นี่เป็นสัปปายะอันหนึ่ง เป็นการจงใจอันหนึ่ง เป็นการเราเห็นแล้วสภาวะเราอยากทำ เราไปเห็นอาหารที่ไหนเราหิวกระหายเราอยากกินมาก นี่ก็เหมือนกัน จิตเราว่าหิว จิตเราทุกข์มาก แล้วไม่มีทางออก เห็นหมูกณะที่ประพฤติปฏิบัติกันเราก็ออยากมีส่วนร่วมไปกับเขา นี่ถ้าเรามีส่วนร่วมกับเขา สัปปายะมันดึงให้เราไป

นี่คราวหนึ่งถึงพุทธกาลศาสนาจะเจริญๆ อย่างนี้ไง แล้วชวนหัวใจเราให้มีการอยากออกประพฤติปฏิบัติ นี่มันชวน มันลุ่มลุ่ม แล้วเราออกประพฤติปฏิบัติของเราเองด้วย ถ้าจิตของเราประพฤติปฏิบัติมันจะเป็นประโยชน์กับเรา เราต้องสนใจแล้วเราต้องตั้งใจของเรา สิ่งในโลกมันเป็นโลกอาศัยไปเท่านั้น ถ้าเรื่องความจริงอันนี้เราต้องค้นคว้าหาของเรา คุณิเพชรนิลจินดาเนะ มันยังกัศกร่อนไปของมันตลอดไป จิตนี้ไม่มีการกัศกร่อนนะ จิตนี้เกิดตายไม่มีที่สิ้นสุด

ไม่มีที่สิ้นสุดหรือถ้ายังมีพลังขับเคลื่อนอย่างนี้ แล้วถ้าเราทำให้มันสะอาดขึ้นมา มันก็เป็นจิตเหมือนกันที่ไม่มีที่สิ้นสุด แต่มันอยู่ของมันคงที่ คงที่อย่างนี้มันจะเป็นคงที่ของมัน นี่ถ้าไม่มีครูบาอาจารย์ขึ้นมาจะมาอย่างไร? มีแต่คาดหมายเอาเท่านั้น มันเป็นการแบบว่าพยายามบังคับให้เป็นธรรมๆ บังคับเฉยๆ นะ บังคับขณะที่มีสติอยู่ เวลามันแสดงตัวออกมาทุกข์ทั้งนั้นแหละ ทุกข์ของใจ ถ้าใจมันทุกข์มันจะทุกข์ประสาเรา มันเผาเราก่อนนะ มันเผาเราก่อนมันถึงเผาคนอื่น

นี่ก็เหมือนกัน ถ้ามันเป็นการจินตนาการ มันจะเผาเราก่อน เพราะมันต้องเสื่อมสภาพของมัน เห็นไหม ดูเราต้มน้ำไว้น้ำมันต้องระเหยมันต้องแห้งไปเป็นธรรมชาติของมัน นี่ก็เหมือนกัน จิตจะสูงส่งขนาดไหนนะเป็นอนิจจังทั้งหมด แต่ถ้ามันถึงที่สุดแล้วนะมันเป็นอกุปปธรรม มัน

เป็นความคงที่ของมัน คงที่อย่างนี้คงที่โดยประเสริฐ โดยการประพฤติปฏิบัติมันจะรู้เป็น
สันติภูมิจากใจดวงนั้น แล้วจะไม่ถามใครเลย มันอหังการขนาดนั้นเวลาเป็นธรรมขึ้นมาใน
หัวใจ สิ่งนี้อยู่ที่ใจของเรา เพียงแต่พลิกจากที่เป็นกุศล อกุศล ฟันทั้งกุศลและอกุศลเป็นคงที่ของ
มัน เอวัง